

วารสารพัฒนาชุมชน

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

Journal of Community Development
Faculty of Humanities and Social Sciences
Nakhon Si Thammarat Rajabhat University

ปีที่ 9 ฉบับที่ 9 กรกฎาคม 2560 - มิถุนายน 2561 Vol. 9 No. 9 July 2017 - June 2018

ISSN 2630-063X

ชุมชนมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน
ด้วย... **ศาสตร์พระราชา**

หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต

สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

สารบัญ

หน้า

สารอธิการบดี	
สารตอนคดี	
บทนำ	
บทบรรณาธิการ	
บทความวิชาการ :	2
▪ ศาสตราจารย์พรราชสุภัทการพัฒนาศูนยชนอย่างยั่งยืน โดย อาจารย์ประพนธ์ ภูมิคุ้มกัน	
▪ ศาสนาแห่งรัฐ : ธรรมาภิบาลเมืองในบริบทสังคมไทย โดย อาจารย์ประพนธ์ ภูมิคุ้มกัน	25
▪ บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ : ทางเลือกและโอกาสสำหรับผู้มีรายได้น้อย ในยุคไทยแลนด์ 4.0 โดย อาจารย์ศรีสุดา ไชยวิจิตร	39
▪ ความมั่นคงทางการศึกษากับมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษา โดย ดร.สุธีรา ชัยวิภาชา มีนสวรรค์	50
บทความวิจัย :	
▪ เครื่องแกงทงทงอบัว : ภูมิปัญญาการแปรรูปเครื่องแกง กรณีศึกษา กลุ่มเครื่องแกงบ้านหนองบัว หมู่ที่ 7 ตำบลนาเคียน อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา โดย นักศึกษาศาสนาพัฒนาศูนยชน และ อาจารย์สุดใจ แซ่ม้าแก้ว	64

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทความวิจัย :	
▪ มีบาติค : การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และสืบสานมรดก กรณีศึกษา บ้านโพธิ์สังข์ หมู่ที่ 8 ตำบลโพธิ์สังข์ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา โดย นายสุวิมล ช่อม่วง , นันทิดา เขียวโพธิ์ และ นิตยา จันทวงศา อาจารย์สาขา มจร.พนมดี	78
▪ (งวด) กลาย : ความเป็นมา ความเชื่อ และการอนุรักษ์กลุ่มน้ำ คลองสายอย่างยั่งยืนกรณีศึกษา ชุมชนบ้านกระแต้ว ตำบลสระแก้ว อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช โดย กานต์ชนก ชัยบัววง, ดร.จิตติมา ศำรงวิเศษ, อาจารย์สุดใจ แซ่ม้าแก้ว และอาจารย์สุดใจ แซ่ม้าแก้ว	90
▪ รูปแบบที่เหมาะสมในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุโดยชุมชน กรณีศึกษาชุมชนตำบลนาเคียน อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดย นุฎิยา ศรีไร่ใจ ดร.สุพิศรา คงขันธ์, ดร.อรธรา อรรถวิภูษ และ อาจารย์ศรีสุดา ไชยวิจิตร	116
▪ ศักยภาพผู้นำในการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านสวนชุม กรณีศึกษา : กลุ่มผลิตภัณฑ์กะปิและพริกบ้านสวนชุม หมู่ที่ 9 ตำบลสวนชุม อำเภอสวนชุม จังหวัดพัทลุง โดย นันทวิมล สุตะปะละ ดร.จิตติมา ศำรงวิเศษ อาจารย์สุดใจ แซ่ม้าแก้ว และอาจารย์สุดใจ แซ่ม้าแก้ว	133

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

- กลไกในการชนกันในระบบชนไก่
หมู่บ้านสีงาม หมู่ที่ 3 ตำบลปากซุณอำเภอเมือง
จังหวัดนครศรีธรรมราช
โดย ทชัยสิทธิ์ ไชยรักษ์
อาจารย์พงศ์ประสิทธิ์ อ่อนจันทร์, อาจารย์สุธีรา ชัยรักษา เงินถาวร
และ อาจารย์ณัฏฐา ไกรนที 163
- แนวทางในการจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อใช้ในการทำเกษตรกรรมของ
บ้านจันทอ หมู่ที่ 3 ตำบลดอนตะโก อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช
โดย วันสว่าง สุทธิพันธ์
อาจารย์ณัฏฐา ไกรนที 181
- บุคลากรเบื้องต้น : กระบวนการแปรูปการทำดอกไม้จอกใบยางพารา
กรณีศึกษา : กลุ่มดอกไม้ใบยางพารา หมู่ที่ 6 ตำบลปากถ้อ
อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี
โดย พายัพีละ เจ๊ะโด้
ดร.จิตติมา ศ่างรังวิณะ อาจารย์อุบลศักดิ์ เตใจชัย
และอาจารย์ได้ใจ แซ่บแก้ว 196

บทความวิชาการ

(เทวดา) กลาย : ความเป็นมา ความเชื่อ และการอนุรักษ์ลุ่มน้ำคลองกลายอย่างยั่งยืน
กรณีศึกษา ชุมชนบ้านสระแก้วตำบลสระแก้ว อำเภอกงหรา
ศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช

กานต์ชฎา ช่วยบำรุงนิตยา^{}*
*จิตติมา คำรงวิมลนะ, อุดมศักดิ์ เตโชชัย และเดโช แซ่ม้าแก้ว***

บทคัดย่อ

บทความวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาความเป็นมา และความเชื่อเกี่ยวกับพญากลาย และการอนุรักษ์ลุ่มน้ำคลองกลายอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา ชุมชนบ้านสระแก้ว ตำบลสระแก้ว อำเภอกงหรา จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพผลการวิจัยพบว่า

1. ความเป็นมา และความเชื่อเกี่ยวกับพญากลาย พบว่า พญากลายเป็นตำนานที่นับถือศาสนาอิสลามเป็นผู้ที่มีวิชาอาคมเก่งกล้า ท่านมีภรรยาสองคน ชื่อ นางเมฆา และนางยา ทั้งสองคนเป็นพี่น้องกัน พญากลายนั้นมีลักษณะสูงใหญ่ มีวศลำ พุดงตรงไปตรงมา สุขุม เป็นคนมีจิตใจดี มีความเมตตาต่อผู้อื่น สำหรับข้อควรปฏิบัติของผู้ที่ศรัทธาพญากลายนั้นมีหลายประการด้วยกัน เช่น ห้ามนำเนื้อหมูเข้าแทนบูชา ห้ามซักเสื้อผ้าเครื่องใช้สอย หรือทิ้งสิ่งปฏิกูลลงในคลองกลาย อีกทั้งผู้เคารพบูชาพญากลายที่อยู่บริเวณตำบลกลาย และตำบลสระแก้ว หรือบุคคลทั่วไป มีความเชื่อว่าพญากลายเป็นเทพองค์หนึ่ง ซึ่งเป็ยม

* นักศึกษาระชาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
 ** อาจารย์ประจำสาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

ด้วยความริ้วความเมตตา สามารถกลับตาลปัตรให้ผู้ที่เคารพ และผ่านภัยอันตรายต่าง ๆ ได้

2. การอนุรักษ์ลุ่มน้ำคลองกลายอย่างยั่งยืน พบว่า ผลจากความเชื่อที่ผู้คนส่วนใหญ่ในศรัทธาพญากลายกล่าวได้ว่าเป็นเครื่องมือสำคัญให้ผู้คนส่วนใหญ่เห็นคุณค่าของลุ่มน้ำคลองกลายที่มีกิจกรรมทางวัฒนธรรมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ การปลูกหญ้าแฝกบริเวณริมคลองกลาย กิจกรรมปล่อยปลาลงไปในลำคลอง ช่วยมีชีวิต พืชแมแต่การปลูกป่าทดแทน เป็นต้น

คำสำคัญ : พญากลาย, ความเป็นมา และความเชื่อเกี่ยวกับพญากลาย, การอนุรักษ์ลุ่มน้ำคลองกลาย

ซึ่งความเชื่อศรัทธาของคนที่ไปที่มีต่อพ่อท่านท่านภายในโดยเฉพาะคนที่มีเมตตาอยู่ในตำบลกลาย และสระแก้ว มีความเชื่อพ่อท่านท่านกลายมากที่สุด ได้คิดเป็นเทพพระองค์หนึ่ง เชื่อว่าพ่อท่านกลายมีความรัก มีเมตตากรุณา ยึดเป็นที่พึ่งได้เมื่อหากมีความเดือดร้อนเกิดขึ้น ตามที่บุคคลจำนวนมากเคยประสบ แต่สิ่งเข้ามาแล้วบุคคลทั่วไปมีความเชื่อว่า พ่อท่านกลายสามารถรักษาโรคภัยไข้เจ็บให้หายได้ หากได้รับเมตตาแล้ววิวัฒนาการอันน่าอัศจรรย์นี้ แม้คนเจ็บป่วยที่ได้รับการรักษาในโรงพยาบาลแล้วไม่หาย ก็ได้รับเมตตาแล้วหาย และก็นำมนต์ที่ศาลเจ้าองค์ท่านมาขอใจความไว้ก็จะหายได้ จึงทำให้บุคคลทั่วไปมีความเชื่อต่อพ่อท่านกลาย เชื่อในตัววิญญาณ แม้ว่าจะทำได้ถึงแก่กรรมไปนานแล้ว (อัศวราวุธ คุณวรักษ์, 2554) โดยความเชื่อต่อพ่อท่านมีความเชื่อมโยงต่อการศรัทธาซึ่งมีมาตลอดกลาย ดังคำสัมภาษณ์ของสุธรรม ชำคนทีกล่าวไว้...

“พวกกลายเป็นที่เคารพของคนในชุมชนมาตั้งแต่ สมัยบรรพบุรุษเพราะพวกกลายนั้นเป็นที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจของผู้คน ทั้งภายใน และภายนอกชุมชน พวกกลายจะแสดงปาฏิหาริย์ทุกปีเพื่อตักเตือนลูกหลานให้หมั่นทำความดีและช่วยกันรักษาสิ่งแวดล้อมให้คงอยู่สภาพเดิม นอกจากนั้นผู้คนที่นับถือพวกกลายนั้น เวลาในเรื่องทุกข์ร้อนอะไร ก็จะมาขบขันบอกศาลเจ้าก็จะได้สิ่งของที่ปรารถนาทุกครั้ง” (สุธรรม ชำคน, สัมภาษณ์วันที่ 19 สิงหาคม 2559)

โดยเฉพาะคนที่ตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณสองฝั่งคลองกลาย จะไม่ทำไถ่ฟ้าไม่บอกกล่าวสวดปรกเป็นอันตราย เช่น ไม่กล้าถ่ายทอดจวงลงไป ไม่มีหญิงไปติดต่อ ไม่นำเนื้อสุกรลงไปล้าง ถ้าจะล้างก็ให้ต้มน้ำขึ้นมาห้าขันมีได้สิ่งเหล่านี้ให้กลายเป็นข้อห้ามที่ทุกคนยึดถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัดมาจนครบแทบทุกวันนี้

บทนำ

“พวกกลาย” หรือพ่อท่านกลาย ท่านมีภรรยา 2 คน คือ คนแรกชื่อ นนทา คนที่สองชื่อ ยา ซึ่งทั้งสองคนเป็นที่เอียงกัน มีความชิงไหวพองท้ายกันเป็นอย่างมาก นอกจากเมื่อยทั้งสองแล้วพ่อท่านกลายยังมีเพื่อนฝูงที่ศักดิ์สิทธิ์อีกหลายคน ซึ่งต่างก็เป็นมุสลิมด้วยกัน ได้แก่ ท่านแสงท่านกรอบแขก ท่านโศกแซ ท่านทรายทอง บุคคลเหล่านี้ล้วนเป็นทหารคนสำคัญของท่านกลายทุกคน ยังมีบุคคลที่รักก็มากอยู่อีกคนหนึ่งซึ่งหาอาลัยกัน โดยคนกลายนิยมเป็นมอญก็บุคคลท่านนั้น คือ ท่านตลก มีวงผมดำคาตา มีความสามารถในวิชาไสยศาสตร์เป็นเยี่ยมเหมือนกับอัศวราวุธ คุณวรักษ์(2554)

นอกจากนี้ยังมีอีกท่านหนึ่ง ซึ่งคนทั่วไปรู้จักดี คือ ตาหลวงรอง เป็นคนใกล้ชิดของพ่อท่านกลาย เป็นคนรับใช้ภายในบ้าน เมื่อพ่อท่านกลายมีธุระ หรือต้องการอะไร ก็เรียกใช้บุคคลคนนั้นเสมอ ดังนั้นเวลาเชิญเจ้าเข้าทรง ถ้าพบวิญญาณพ่อท่านกลายไม่ได้มาปรากฏ ก็จะไม่เรียกท่านหลวงรองมาได้อ่านชุกก่อนเสมอในบรรดาบริวารทั้งหมดของพ่อท่านกลายนี้ ต่างก็เป็นคนมุสลิมด้วยกันทั้งนั้น แต่ใช้คำนำหน้าว่าท่านตามความนิยมของคนไทยทั่วไป พ่อท่านกลายเป็นอิสลามที่เคร่งครัดในทางศาสนา และเก่งกล้าเรื่องไสยศาสตร์มาก เมื่อตายไปแล้วก็เกิด ศักดิ์สิทธิ์ขึ้น กลายเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่คนทั่วไปกราบไหว้บูชาไปนับประเจ้า คนพุทธร้อนระบกระไรก็ไปกราบมาศาลเจ้าเพื่อขอความช่วยเหลือจากพระวิญญาณของท่านที่บ้าน หรือที่ศาลเจ้าก็ได้ อำนาจแห่งความศักดิ์สิทธิ์ก็ยังคงบันดาลให้ประสบความสำนึก (อัศวราวุธ คุณวรักษ์, 2554) ดังคำสัมภาษณ์ของศลิน พันธ์ชนะ ที่กล่าวไว้...

“หากขับรูด่านไปทางสิบลกก่อนข้ามสะพานกลาย ทางด้านซ้ายมือคงเห็น ศาลาพระกลายสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ผู้บ้านผู้เมืองของพี่น้องแถบนี้ ความศรัทธาในการบนบานบอกกล่าว เห็นได้จากเสียงปี่เป็ดระรอก ไก่ขัน เสียงระฆัง และการทรงเจ้าเข้าทรงในทุก ๆ ปี” (ศลิน พันธ์ชนะ, สัมภาษณ์วันที่ 19 สิงหาคม 2559)

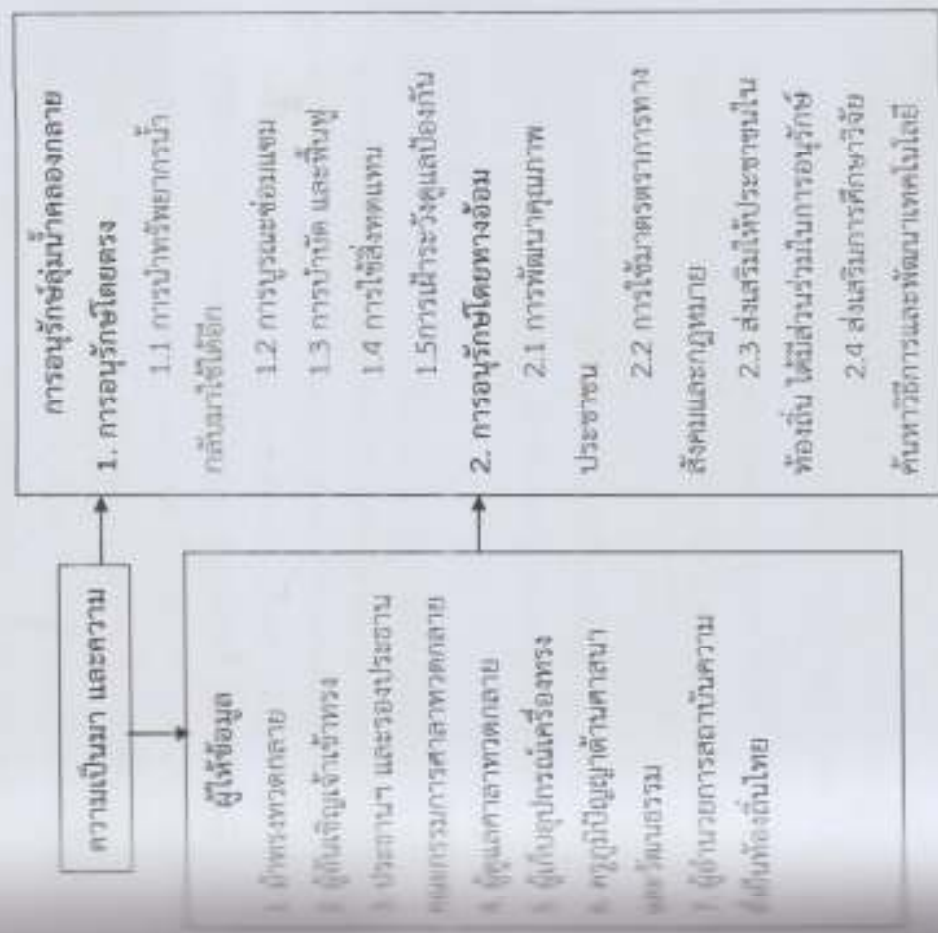
ด้วยกรงกลัวต่ออำนาจความศักดิ์สิทธิ์ของพ่อท่านกลาย เพราะถือว่า กลาย กลายเป็นสายน้ำที่พ่อท่านกลายเคยปกป้องรักษามาก่อนเปรียบเสมือนพ่อท่าน กลายเป็นเจ้าของลำคลองแห่งนี้ก็ว่าได้ การกระทำที่ฝ่าฝืนไม่ถูกต้องก็เท่ากับว่า ในคลองกลายนี้ มีตัวอย่งให้ปรากฏมากต่อมากแล้ว ไม่ใช่เป็นความหมายของคนทั่วไปก็หาใช่ไม่ บุคคลซึ่งละเมิดน้ำมีลงไม่ซัดก็เคยได้รับโทษมาแล้ว คนที่นำ มัจฉาไปสักมีดมีอากการขุดเสียดทอนทราย ขุดเจาะเพื่อค้ำสืบได้ความว่า ทำผิด ข้อห้าม จึงต้องบรรจงขอมมาต่อพ่อท่านกลาย อากการนี้ปกติจึงหาใบ (อักษรวิจิตร สุพรรณบุรี 2554)

ดังนั้นจึงเป็นเหตุให้ศึกษาเรื่อง (แถวตัว) กลาย : ความเป็นมา ความ เชื้อ และการอนุรักษ์ลุ่มน้ำคลองกลายอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา ชุมชนบ้าน สระแก้ว ตำบลสระแก้ว อําเภอกำศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อส่งเสริมให้ คนในชุมชนมีความรู้ในเรื่องการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ และตระหนักถึง ปัญหาที่เกิดขึ้นภายใต้ความเป็นมา และความเชื่อที่นำไปสู่การอนุรักษ์ลุ่มน้ำ ของกลายต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความเป็นมา และความเชื่อเกี่ยวกับพวกลาย กรณีศึกษา-ชุมชนบ้านสระแก้ว ตำบลสระแก้ว อําเภอกำศาลา จังหวัด นครศรีธรรมราช
2. เพื่อศึกษาการอนุรักษ์ลุ่มน้ำคลองกลายอย่างยั่งยืนกรณีศึกษา- ชุมชนบ้านสระแก้ว ตำบลสระแก้ว อําเภอกำศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช

กรอบแนวคิดการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากรเป้าหมาย

1. ผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูล คือ มีาทรงหวดกลาย บริวารมีาทรงหวดกลาย ผู้ที่มีความรู้ และผู้สนับสนุนความเชื่อเกี่ยวกับหวดกลาย ชุมชนบ้านสระแก้ว ตำบลสระแก้ว อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 10 คน โดยเลือกแบบเจาะจง ได้แก่ มีาทรงหวดกลาย จำนวน 3 คน ผู้อื่นเชิญเจ้าเข้าทรง จำนวน 1 คน ประธานคณะกรรมการการসাหวดกลาย จำนวน 1 คน รองประธานคณะกรรมการসাหวดกลาย จำนวน 1 คน ผู้ดูแลসাหวดกลายจำนวน 1 คน ผู้เก็บอุปกรณ์เครื่องทรง จำนวน 1 คน ครูภูมิปัญญาด้านศาสนา และวัฒนธรรม จำนวน 1 คน และผู้อำนวยการสถาบันวิจัยท้องถิ่นไทย จำนวน 1 คน

2. เครื่องมือในการวิจัย

2.1 แบบการสัมภาษณ์ ใช้วิธีสัมภาษณ์เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยเริ่มต้นคำถามที่กำหนด ตามขอบเขตเนื้อหาการศึกษา และการสัมภาษณ์ลักษณะการพูดคุยแบบธรรมชาติ และเป็นกันเอง ตามเวลาความเหมาะสม และโอกาสโดยให้ผู้ตอบเล่าเรื่องราวตามประเด็นที่วางไว้

2.2 การสังเกต ได้ใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วมในบริบทผู้นำคองกลาย ซึ่งรวบรวมข้อมูล ในการบินศึกษาประเด็นที่กำหนดไว้และถ่ายภาพประกอบ

3.การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร และสำรวจพื้นที่ในชุมชนสร้างความสัมพันธ์ และการปรับตัวให้เข้ากับชุมชน และผู้ให้ข้อมูลเบื้องต้นเป็นการพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการ ซึ่งแจ้งวัตถุประสงค์ แล้วจึงนัดวันเวลา และสถานที่

เพื่อการเก็บข้อมูลรายละเอียดแบบเจาะลึก จากนั้นผู้วิจัยได้เก็บข้อมูล และรายละเอียดแต่ละประเด็น โดยสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล โดยการให้แบบสัมภาษณ์ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และถ่ายภาพประกอบและหากพบข้อมูลส่วนใด ก็จะไปเก็บข้อมูลเพิ่มเติม จากนั้นได้รวบรวมข้อมูลเพื่อนำไปสู่วิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผลการศึกษาค้นคว้าต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การนำข้อมูลจากเอกสาร และข้อมูลจากภาคสนามแล้ว ผู้ศึกษาจึงนำข้อมูลทั้งหมดที่ได้มารวบรวมมาวิเคราะห์ สรุปเป็นภาพรวม โดยการนำแนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาใช้ประกอบเพื่อหาความสัมพันธ์ของข้อมูล จนสามารถอธิบายข้อเท็จจริงเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย ตามขอบเขตที่กำหนดไว้อย่างชัดเจน โดยการวิเคราะห์พรรณนา

ผลการศึกษา

1. ความเป็นมา และความเชื่อเกี่ยวกับหวดกลาย

1.1 ประวัติความเป็นมาของหวดกลาย ผลการศึกษาพบว่า หวดกลายนั้นเป็นชาวบ้านอิสลามเป็นคนที่มีความศรัทธาแก่กล้า ถ้าหาญชาญชัยหวดกลายนั้นมีมีสองคน ช่อมณฑา และนางญา ซึ่งอาศัยอยู่ในฝั่งแม่น้ำคองกลาย หวดกลายนั้นเป็นคนที่มีความสำคัญต่อชุมชน และทางจิตใจของผู้คนในท้องถิ่น คำว่าสันมาภาษาของหนูแบบ ซ้ำคมและเค้เก้น พังชนะ ที่กล่าวไว้...

"เชื่อกันว่าหวดกลายนั้นเป็นชาวอิสลาม ซึ่งมีเมื่อยสองคน ช่อมณฑาและนางญา ซึ่งเป็นพี่น้องกัน เดิมทีหวดกลายนั้นในยามที่ให้มีชีวิตอยู่เป็นคนที่สุขุม จิตใจดี มีความเมตตาต่อเพื่อนฝูง อีกอย่างหนึ่ง คือ หวดกลายนั้นท่านเป็นคนมีวิชาอาคม ที่น่าเลื่อมใสยิ่งนัก ไม่ว่าใครเดือดร้อนประการใด

ท่านก็จะช่วยด้วยใจ..." (หนูแนบ ขาคม, สัมภาษณ์ วันที่ 19 สิงหาคม 2559) และ "...วันคืนที่ผ่านไป มา ทวดกลางจะปรากฏให้เห็น ในรูปของงูจงอาง ตัวใหญ่เพี้ยอันเสียนสติถูกหลานให้มุ่งคิดดี ทำดี อย่างศาลาพระวิหาร สยามักของกลาง..." (เค่งเงิน พันชนะ, สัมภาษณ์วันที่ 19 สิงหาคม 2559)

ทั้งนี้เพราะเรื่องเล่า และประวัติของทวดกลางนั้นมีการเล่า ต่อ ๆ กันมา ว่ามีภูตของการอาศัยริมแม่น้ำคลองกลายนั้น คือ อย่างนำหนู และ มุ่งลงไปซึกล้างในส้วมวัดของกลาย หรือต่อหลายรุ่น และยังคงมีการสืบสาน การเชื่อทวดกลาย และมักทรงองค์อื่น ๆ ขึ้นทุกปี ก็ได้ว่า เป็นงานประจำปีของ ชาวบ้าน ส่วนลสรระแก้วที่จัดขึ้นทุกปี ณ ศาลาทวดกลายเพราะในแต่ละปี แล้นแต่ช่างไททวดกลายนั้น จะแปรร่างเป็นงูจงอางตัวใหญ่ขึ้นมานอนอยู่ที่ กลางสวนมะพร้าว เพื่อแสดงให้ดูหลานเห็น ว่า ท่านยังคงดูแลทุกคนอยู่ ตลอดเวลา

ภาพที่ 1 ศาลาทวดกลาง

ภาพที่ 2 ป้ายอาณาเขตดั้งเดิมของกลาย

หน้าศาลาทวดกลาย

1.2 คุณลักษณะของทวดกลาง ผลการศึกษาพบว่าตามคำบอกเล่า ตั้งแต่รุ่นสู่รุ่น วุฒิจริงของทวดกลายนั้นเป็นคนที่สูงใหญ่ บางคนบอกว่า ทวด กลายนั้นเป็นคนผิวเหลือง บ้างคนก็ว่า ผิวคล้ำ สืบเนื่องมาจากที่ว่าไม่มีใครเคย เห็นทวดกลายในยามที่ท่านยังมีชีวิตอยู่ เพราะวันแรมวันผ่านมา 200 กว่าปี แล้ว เลยทำให้คนรุ่นหลังได้เห็น และได้ยินแต่ประวัติศาสตร์ของทวดกลายตาม คำบอกเล่าของผู้ที่เคยพบเห็นทวดกลายในยามที่ยังมีชีวิตอยู่ ดังคำสัมภาษณ์ ของปวีณา ขำคัมและหนูแนบ ขาคัม ที่กล่าวว่า...

"คุณลักษณะของทวดกลายนั้นทวดกลางเป็นคน วุฒิจริงสูงใหญ่ ผิวคล้ำ กว้างใหญ่ ขาใหญ่ พุศหงา ตรงไปตรงมา มีความเมตตา และมีความยุติธรรมสูง มาก จึงเป็นที่เคารพของเพื่อนฝูง และคนในชุมชน" (ปวีณา ขำคัม, สัมภาษณ์วันที่ 19 สิงหาคม 2559) อีก ที่ "...ใครได้รับความเดือดร้อนอะไรทวดกลางก็จะ ช่วยทุกครั้งไม่เคยปฏิเสธชาวบ้านที่มาขอความช่วยเหลือ" หนูแนบ ขาคัม, สัมภาษณ์วันที่ 19 สิงหาคม 2559)

ซึ่งความจริงแล้วทวดกลายนั้นเป็นคนรูปร่าง สูงใหญ่ ผิวคล้ำ ใจดี น่ารักสาม พันแห่งไม่เข้าชุดจาตรังไปตรังมา มีความเมตตา สุภาพ และมีความ บุคลิกธรรมสูงมาก จึงเป็นที่รู้จักของชาวบ้าน และเป็นที่ยอมรับนับถือของทุกคนใน ชุมชน

ภาพที่ 3 คุณลักษณะรูปร่างหน้าตาของทวดกลาย

ภาพที่ 4 การเข้ามาบนบานของชาวบ้าน ทั้งในชุมชน และนอกชุมชน.

1.3 บริวารของทวดกลาย ผลการศึกษาพบว่าทวดกลายนั้นจะมีบริวารรับใช้ใกล้ชิด จำนวน 3 คน ส่วนใหญ่จะมีบริวาร เป็นคนสนิทใกล้ชิดที่คอยช่วยกันทำหน้าที่ต่าง ๆ ทั้งคำสัมภาษณ์ของเตลีน พันชนะและปรีชา จักคม ที่กล่าวว่า...

"บริวารทวดกลายนั้นจะมีหลวงตาธอง ตาพรานคง ตาจันทร์ ซึ่งเป็นบริวารอยู่ใกล้ชิดรับใช้ทวดกลายมาตลอด"(เตลีน พันชนะ).สัมภาษณ์วันที่ 19 สิงหาคม 2559) ในขณะที "...พ่อท่านเจ้าเพชร ตาวันตึก พ่อท่านแสง คือ ส่วนเกลของทวดกลาย"ปรีชา จักคม. สัมภาษณ์วันที่ 19 สิงหาคม 2559)

ทั้งนี้บริวารของทวดกลายทุกคนนั้นจะมารวมกันก็ต่อเมื่อวันทำบุญรอบปี และวันทำพิธีเซ่นเซียง หรือหากมีพรเรื่องดีใหม่ในวันนั้น ๆ แต่หากทวดกลายไม่สามารถมาประพรมน้ำพรก็ได้ ก็จะให้พรทางดารามาแทน

ภาพประกอบที่ 5 ม้าทรงทวดกลายตะวันตก

ภาพประกอบที่ 6 ม้าทรงตะวันตก

ภาพประกอบที่ 7 ม้าทรงพื้นเจ้าเพชร

1.4 การอันเชิญทวดกลายประทับทรง ผลการศึกษาพบว่าการอันเชิญทวดกลายนั้นจะต้องใช้ใบราห์ซึ่งเป็นหลัก เพราะมีเสียงก้องและเสียงของใบราห์ที่สื่อถึงสิ่งศักดิ์สิทธิ์และการอันเชิญเพื่อทำพิธี ซึ่งไม่ต่างอะไรกับการไหว้ครุหมอด หรือครูหนังตะลุงทั่ว ๆ ไป ใบธูปแบบภาคใต้ ดังคำสัมภาษณ์ของหนูแนน ชำคนและสุธรรม ชำคน ที่กล่าวไว้ว่า...

"การอันเชิญทวดกลายนั้นอุปกรณ์ต่าง ๆ ต้องครบ เช่น เครื่องบ่วงหมี่ ดาบ บายศรี สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่ไม่ได้ใบกร่างทำพิธี เพราะถ้าขาดสิ่งใดสิ่งหนึ่ง พิธีก็จะไม่เกิด การเรียกทวดกลายก็จะไม่มาตามคำเรียก "ใหญ่ แบน ชำคน, สัมภาษณ์วันที่ 19 สิงหาคม 2559) ทั้งนี้ "... จะยึดถือใบราห์เป็นหลัก... เสียงก้อง เสียงของใบราห์ที่เชื่อ ต้องเสียงดัง มือได้ว่าเป็นวันที่มีลูกหลานจะได้พบประมุขคุณงามเรื่องราวต่าง ๆ ที่ทุกคนอยากจะถาม..." (สุธรรม ชำคน, สัมภาษณ์วันที่ 19 สิงหาคม 2559) แต่ในการอันเชิญทวดกลายประทับทรงนั้น ต้องมีบายศรี ไข่เจียว ไบรา ดาบ และเครื่องบ่วงหมี่ สิ่งเหล่านี้ขาดไม่ได้ในการอันเชิญทวดกลายประทับทรง เพื่อเป็นการสักการะทวดกลาย และบวริวารที่มาประทับทรง

ภาพที่ 8 บวริวารทวดกลายเพื่อการอันเชิญทวดกลายประทับทรง

ภาพที่ 9 ดาบของบวริวารทวดกลายใช้ในการอันเชิญ

1.5 กลอนเชือกทวดกลาย ผลการศึกษาพบว่ากลอนเชือกทวดกลายนั้นจะมีอยู่แค่บวริวารเท่านั้นแต่การออกเสียงที่ต่างกัน ดังคำสัมภาษณ์ของกลิ่น พันชนะ ซึ่งกล่าวกลอนเชื่อว่า...

"ถูกผ่านยามตี ปานนี้ ขอบยามเพราะเวลา ออกลูกจากเพาะจะจจะร้องเรียกท่านกลายด้วยวง และตัวกล้ออันมันเอาไว้ ไทว่าไม่ได้ จะอยู่ซ้ำ ออเรือตอชายคา ไทรพลอยเรียกมาน แล้วชานยามเชิญพ่อเข้เข้ามางี้ ไม่ให้ร้อยชั่ง ต้องบวริวารปากเหล่าชาวของพาทาย นามกพลูกสุไฟฟัดกิน พาทบ้อมในแผ่นดิน เหล่านี้ พ่อร้อยชั่งเทอ ไม่คู่จนจายคุณ พ่อทองไม่เคย คือจายเคย ออที่เดียวท่านกลายของพ่ออย่าให้บวริวารนั้นดูถูก งานนี้เขาควรดัดพันพ่ออย่าผิดวันประกันโพลก

อย่าให้มีชีวิตร้ายเข้ามาสู่ถูก เราถูกผู้ขายเหยียดกัน
พ่ออย่าทำพ่อกเล็กเหล็ก เหมือนเด็ก ไม่รู้จักหัวน
พ่อมาร่วมใส่หัวกับสนับหนังโรมโนบราห์
มาเถิดพ่อ ท่านฉายมาเล่นกับสนับ สาทลา"
(เคล็น พันชนะ, สัมภาษณ์วันที่ 19 สิงหาคม 2559)

แต่การร้องเพลงของเชื้อของทวดกลายเป็นเรื่องแบบภาษาพูด
ไม่เหมือนกับกลอนในบราห์ที่จะออกเสียงเอื้อนมากกว่า และเสียงขึ้นจมูกในกา
เรียกเชื้อเชิญ และขับร้องกลอนบทนี้ก่อนที่มิโนบราห์จะเชื่อว่าทวดของตนตั้งกล่าว
พร้อมกับผู้ฟัง

1.6 มิโนบราห์เชื้อ ผลการศึกษาพบว่ามิโนบราห์เชื้อ จะมีในการที่
จัดทำพิธีไหว้บรรพชน หรือเชื้อเชิญสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ประชาชนต่างกับพิธีกรรมเป็นพิธีที่
สำคัญมาก ๆ เพื่อที่จะอัญเชิญสิ่งเหล่านั้นมาสถิตในพิธีที่กล่าวถึง
จัดขึ้นเพื่อความทุกข์สุขของพี่น้องในชุมชนทั้งคำสัมภาษณ์ของเคล็น พันชนะและ
บริษา จำคมที่กล่าวไว้...

"มิโนบราห์เชื้อ เป็นผู้ที่คอยเรียกทวดทวด
และบรรพชน เวลาที่มีการทำบุญอุทิศและเวลา
งานเชื้อ ทวดทวด การที่มิโนบราห์เชื้อจัดได้ว่าพิธี
นี้ ถือเป็นพิธีที่ศักดิ์สิทธิ์ และเป็นพิธีใหญ่ที่มี
ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง" (เคล็น พันชนะ,
สัมภาษณ์วันที่ 19 สิงหาคม 2559) ในขณะที่ "...
ผู้ที่คอยเรียกเชิญทวดทวดในวันเชื้อเชิญทวด
ทวด... เพราะหากไม่เรียกตามธรรมเนียมทวด
ทวดก็จะไม่มาประทับทรง" (บริษา จำคม,
สัมภาษณ์วันที่ 19 สิงหาคม 2559)

ภาพที่ 10 การว่าบทกลอนเชื้อทวดทวด

ภาพที่ 11 มิโนบราห์เชื้อกำลังว่าบทกลอนเชื้อ

2. การอนุรักษ์ลุ่มน้ำคลองกลายอย่างยั่งยืน

2.1 การอนุรักษ์โดยตรง

2.1.1 การนำทรัพยากรน้ำกลับมาใช้ได้อีก

ผลการศึกษาพบว่า ทรัพยากรน้ำเป็นสิ่งสำคัญของชนในชุมชนที่เขาคงจะรักษาสภาพแวดล้อม และระบบนิเวศของน้ำ ความยั่งยืนกับเขาคง พืชผลที่ออกมาจากน้ำออก โดยเฉพาะตอนต้นต้นที่ขึ้นมาแทนที่น้ำจืดก็ยังคง ประสิทธิภาพอย่างรอบคอบ เช่น การนำน้ำที่ใช้แล้วคืนน้ำดื่ม หรือน้ำที่เรา ซักผ้าด้วยผงซักฟอก สามารถนำมารดผักสวนครัวได้เพราะจะช่วยให้พืชผลนั้นไม่มีกลิ่นที่สกปรก และการปลูกต้นไม้ เพื่อทดแทนทรัพยากรธรรมชาติที่เกิดความเสียหายให้ใหม่เหมือนเดิม เช่น การปลูกต้นไม้แทนต้นไม้ที่ถูกทำลายไป

2.1.2 การบูรณะซ่อมแซม

ผลการศึกษาพบว่า คลังรับฝังกองกลางสายที่ชำรุดที่ชำรุดทรุดโทรมเป็นอย่างมาก เพราะว่าตั้งแต่เริ่มจะทรุดตัวลงมาแล้ว เนื่องจากอาคารคูศ ทวามีจำนวนมาต่อวันบวกกับจำนวนรถยนต์เยอะอยู่เพราะบ่อยครั้งก็มี ดั้งแต่ตั้งบ้านจนถึงสายน้ำ และควรที่จะสร้างฝายชะลอน้ำเพิ่มขึ้นเพราะมีน้ำ ทะเลมากจนน้ำจืดแล้วในปัจจุบันจึงทำให้เกิดน้ำกร่อยเราต้องรีบแก้ไขโดยด่วน

2.1.3 การบำบัด และฟื้นฟู

ผลการศึกษาพบว่า การบำบัดฟื้นฟูที่ทางกายภาพบำบัดน้ำ กร่อยให้กลับมาน่าเหมือนเดิม เพราะน้ำกร่อยนั้นไม่สามารถนำกลับมาใช้อะไรได้ นอกจากให้สัตว์ดื่มกิน และน้ำทะเลหนุนสูงเข้ามาในลุ่มน้ำคลองกลายเป็น บางส่วนแล้ว ควรจัดตั้งเครือข่ายองค์กรชุมชนเพื่อช่วยเฝ้าระวังคุณภาพน้ำใน แม่น้ำ คู คลอง ของชุมชนในพื้นที่ และช่วยกันดูแลอย่าให้ใครนำขยะมาทิ้งตาม ทุระบายน้ำ และส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนองค์กรเอกชน มีความรู้ความเข้าใจ ความตระหนักต่อคุณค่า และความสำคัญของแม่น้ำคลอง

2.1.4 การใช้สิ่งแวดล้อม ผลการศึกษาพบว่า การปลูกป่าเสริม ความหนาแน่นเพิ่มที่อยู่อาศัยแก่สัตว์ป่า และเพิ่มจำนวนของป่าไม้ที่อยู่ ปลายทางนั้นกลับคืนมาสู่ดั้งเดิม และการปลูกหญ้าแฝกบริเวณตลิ่งลุ่มน้ำคลอง กลาย การสงวนน้ำไว้ในบางฤดู หรือสภาวะที่มีปริมาณที่เหลือใช้ควรมีการเก็บ น้ำไว้ใช้เช่น การทำบ่อเก็บน้ำ การสร้างฝายน้ำ ขุดคลองหลังน้ำท่วมที่จัดการ สักอย่างเก็บน้ำ และระบบชลประทาน

2.1.5 การเฝ้าระวังดูแลป้องกัน

ผลการศึกษาพบว่า การสร้างชุมชนให้เข้มแข็งด้วยการ ร่วมกันในการตั้งกฎของชุมชน และให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมในทุก ๆ เรื่องที่ เกี่ยวข้องกับชุมชน โดยส่วนมากคนในชุมชนจะช่วยดูแล และสอดส่องความ เป็นอยู่ของชุมชน เพราะหากว่าเราแล้วแต่ระบบข้าราชการนั้นมาดูแลในส่วน ของชุมชนก็จะไม่มีอะไรที่ดีกับชุมชน เพราะเขาทำอะไรไม่ค่อยดีเพียงผลของ ประชาชน

ภาพที่ 12 ทรัพยากรลุ่มน้ำคลองกลาย

ภาพที่ 13 ริมตลิ่งข้างศาลาหวดกลายที่พังและได้รับการซ่อมแซมแล้ว

2.2 การอนุรักษ์โดยทางอ้อม

2.2.1 การพัฒนาคุณภาพประชาชน

ผลการอนุรักษ์ที่ช่วยกันรักษาไว้ คงสภาพเดิมเพื่อประโยชน์ในการดำรงชีวิตในท้องถิ่นของชนบทบางแห่งอาจมีความรู้ความเข้าใจ และความตระหนักรู้ระหว่างหน่วยงานของรัฐ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นกับประชาชนไม่มีความสัมพันธ์ในการปกป้องคุ้มครอง พื้นฟูการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด โดยสนับสนุนการศึกษาด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ถูกต้องตามหลักวิชา ซึ่งสามารถทำได้ทุกระดับอายุ เพื่อให้ตระหนักถึงความสำคัญ และความจำเป็นในการอนุรักษ์ให้เกิดความรักความหวงแหน และให้ความร่วมมือกันอย่างจริงจัง

2.2.2 การใช้มาตรการทางสังคม และกฎหมาย

ผลการศึกษาพบว่า หากกฎหมายนั้นเข้มแข็งต่อพวคนายทุนนั้นคงจะไม่กล้าก็เพราะกฎหมายนั้นไม่เข้มแข็งพอที่จะปราบปรามพวคนายทุนที่ถือโอกาสในการทำธุรกิจที่ได้กฎหมายคุ้มครองจน ทอม้เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นยอมให้เสียเพิ่มก็ไม่เกรงกลัวต่อกฎหมายแต่กฎหมายนั้นกลับกลัวอิทธิพลของนายทุน และจะตีความหากไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับพวคนายทุน ส่วนมาตรการระบบราชการที่ดีจะมีวิธีรับสินบน หรือนายทุนสอดเงินได้โต๊ะ เพื่อที่จะจ่ายเป็นค่าเปิดทางในการทำธุรกิจส่วนตัว

2.2.3 ส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการ

อนุรักษ์ ผลการศึกษาพบว่า ส่งเสริมให้ชาวบ้านนั้นมีกระบวนการความคิดที่ดีที่เรียกว่าจิตอาสาอยู่ภายใต้กลุ่มชนเพราะบางที่ข้าราชการส่วนใหญ่มีคิดว่าชาวบ้านนั้นไม่มีความรู้ความเข้าใจในการทำงาน ในกระบวนการต่างที่ระบบราชการกำลังทำ เพราะฉะนั้นคนที่มีความรู้ความเข้าใจทางด้านนั้นมันก็จะไปให้ความรู้ให้ร่วมกันปลูกต้นไม้ต่างข้างทาง เพราะจะทำให้ชุมชนของเรานั้นสะอาด และไม่เป็นคนร้ายต่อผู้ที่สัญจรไปมา เพราะว่าการถนนบางสายนั้นเป็นสถานที่เปลี่ยวห่างจากบ้านคนไม่มีไฟฟ้าเข้าจึงเราจึงต้องช่วยกันเพื่อลด และป้องกันการเกิดอาชญากรรมในชุมชน

2.2.4 ส่งเสริมการศึกษาวิจัยค้นหาวิธีการ และพัฒนาเทคโนโลยี

ผลการศึกษาพบว่า ส่งเสริมให้นักศึกษาทำภารกิจของหวดกลาย และชุมชนจะได้เผยแพร่ ประวัติศาสตร์กลายไปยังทางด้านเทคโนโลยีต่าง ๆ และมีส่วนเกี่ยวข้องกันหวดกลายนั้นก็จะมีโดยการพิมพ์ประวัติของหวดกลายเป็นหนังสือเล่มเล็กแก่ประชาชนในวันที่มีการเชื้อหวดกลายประจำที่พระพรของทุกปี และมุ่งให้ผู้บริหารทำวิจัยองค์การพัฒนาระบบการตัดสินใจ รวมทั้งจัดทำนโยบาย และวางแผน

บริหารจัดการระบบชุมชน ผู้คุณภาพการจัดการศึกษา และเป็นแหล่งสร้างเสริม
ประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างมีคุณภาพ

ภาพที่ 18 คนในชุมชน ภาครัฐ และเอกชน ร่วมกันดูแล และจัดการขยะรอบ
คลองกลาย

ภาพที่ 19 หน่วยงานของรัฐ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชน
ร่วมกันเฝ้าระวังพื้นที่รอบคลองกลาย

ภาพที่ 20 การให้ความรู้ถึงชุมชน และประวัติศาสตร์ชุมชนเพื่อส่งเสริมการ
วิจัยด้านอนุรักษ์แหล่งน้ำ

อภิปรายผล

1. ความเป็นมา และความเชื่อเกี่ยวกับทวดกลาย กรณีศึกษา
ชุมชนบ้านสระแก้ว ตำบลสระแก้ว อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่ง
สอดคล้องกับแนวคิดของอัศวิน คุณภักษ์ (2554) ได้กล่าวว่า ตามประวัติซึ่ง
เล่าสืบทอดกันเกี่ยวกับท่านกลาย คือ มีชื่อท่านหลัก ๆ ของการใช้สำน้ำคลอง
กลายที่ชาวบ้านต่างพราหมกัน คือ ท่านชักนึ่ง ท่านล้างเนื้อหมู และท่าความ
สกปรกของกลายโดยเด็ดขาด ใครไม่ทำตาม หรือลบหลู่คุณนั้นจะได้รับโทษ
ต่าง ๆ นานา อีกทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดของวิเศษมาศ หนูเงาะหวด (2552)
ได้กล่าวว่า หากขับวัดผ่านไปทางสี่หล่งก่อนข้ามสะพานกลาย ทางด้านซ้ายมือ คง
เห็นศาลทวดกลาย สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ชาวบ้านศูเมืองของพื้นที่นี้เองแถบนี้ มีความเชื่อว่า
คนสองฝั่งคลอง

แอนดริว แคมเบลล์ (Andrew Campbell, 149-151) ได้กล่าวว่าเป็นโลกกำลังประสบปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เพราะสภาพภูมิอากาศ การเติบโตของประชากรมนุษย์ และการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการบริโภค เช่น ฮาทร น้ และความมั่นคงทางพลังงาน โดยเฉพาะทรัพยากรน้ำของโลกที่ใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ จึงต้องใช้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อชุมชน และสภาพแวดล้อม

จากการศึกษา ทำให้ทราบถึงประวัติความเป็นมาของพรรคหลายเป็นตำนานของผู้ที่นับถือศาสนาอิสลาม บอกถึงความอำนาจนามมี ชุดจวครังปกครองมา สุขุม จัดตั้งดี และมีเมตตาต่อผู้อื่น ทำให้คนในชุมชนของผู้ที่ศรัทธาพรรคหลายไม่ระหว่าสิ่งบางประการที่เป็นการสับสนผู้ทำน เช่น การหันนำเนื้อหุไปบูชา ทำนชักเงื่อนน้ำ หรือของใช้ในคลองกลาย หรือทิ้งสิ่งสกปรกในคลองกลาย เพราะถ้าผ่านมันก็จะบดลงโทษบางประการจากพรรคหลาย ซึ่งเป็นการทำนเกี่ยวกับคัมคัมบรพรบุรุษบางนึ่งรุ่นสู่รุ่นลูกหลาน แต่ความจริงแล้วผลจากความเชื่อของผู้คนที่ศรัทธาพรรคหลาย จะเป็นเป็นเครื่องมีสำคัญให้ผู้คนส่วนใหญ่บริเวณลุ่มน้ำคลองกลาย มีกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์แหล่งน้ำร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะต่อบุคคล

ควรมีการจัดตั้งกลุ่มเพื่อการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมระบบนิเวศน์ชุมชนเก่ามีส่วนร่วม และสนับสนุนในการให้ความรู้แก่ประชาชนในชุมชนพร้อมทั้งควรให้ความรู้ในด้านประวัติ วัฒนธรรม คติประเพณี ขนบธรรมเนียม เพื่อปลูกฝังด้านทัศนคติที่เล็งเล็งกับมาอย่างเข้ามา

ไม่กล้าหาญแสดงปรองปรองในคลองกลายนี้ โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับหมู่เพราะถือว่าพรรคหลายเป็นมุสลิม วันดีคืนดีที่ผ่านมามาพรรคหลายจะปรากฏให้เห็นในรูปแบบของทะเลหรือตู้ใหญ่เพื่อดูแลอุทยาน รวมทั้งสอดคล้องกับแนวคิดของนั้บหนกใจเทศ และคณะ (2554) ได้กล่าวว่า ความสัมพันธ์ของคนในชุมชน และท้องถิ่น เพราะเกิดมาจากความรักของความรักในศาสนา และความรักต่ออีกบางอย่างที่มีพลังไม่มีการควบคุมมนุษย์ และองรวมชาติ ซึ่งคอกของของ ความเชื่อเหล่านั้นได้ถูกแสดงออกผ่านปฏิบัติการทางประเพณี และพิธีกรรมในสังคม โดยที่ผลิตภั้ความเชื่อที่สัมพันธ์กันๆ ยึดถือร่วมกัน ซึ่งความเชื่อเกี่ยวกับการปฏิบัติตนของพรรคหลายจะเป็นตัวอย่างที่ดีในการดำรงชีวิตร่วมกับเพื่อนมนุษย์คนอื่น ๆ อย่างมีน้ำใจ ช่วยเหลือผู้อื่น และความเชื่อเกี่ยวกับพรรคหลายก็เป็นสิ่งที่สนับสนุนให้คนในชุมชนได้ทำความดี หรือเกรงกลัวต่อการกระทำที่ทั้สยและแห่งน้ำ หรือธรรมชาติ

2. การอนุรักษ์ลุ่มน้ำคลองกลาย กรณีศึกษา ชุมชนบ้านสระแก้ว ตำบลสระแก้ว อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของกลุ่มสวาระการเรือนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (2560) ได้กล่าวว่า การอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ ทั้งทางตรง และทางอ้อม ได้แก่ การใช้อย่างประหยัด การนำกลับมาใช้ซ้ำอีก การบูรณะซ่อมแซม การบำบัด และการฟื้นฟู การใช้น้ำอย่างประหยัด การเฝ้าระวังดูแล และป้องกัน พร้อมกับการพัฒนาคุณภาพประชาชนที่ถูกต่อตามหลักวิชา การเฝ้าระวังการทางสังคม และกฎหมาย ส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นได้

มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ช่วยกันดูแลรักษาให้คงสภาพเดิม ไม่ให้เกิดความเสียหาย อีกทั้งยังต้องส่งเสริมการศึกษาวิจัย ค้นพบวิธีการ และพัฒนาเทคโนโลยีที่มีความทันสมัย และช่วยรักษาทรัพยากรน้ำ รวมทั้งสอดคล้องกับแนวคิดของ

2. ข้อเสนอแนะต่อชุมชนบ้านสระแก้ว

ควรส่งเสริมให้คนในชุมชนมีความรู้ในเรื่องการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ และตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นภายหลัง ส่งเสริมให้เยาวชนขึ้นมีการอนุรักษ์ และห่วงแหนทรัพยากรธรรมชาติที่ถิ่นฐานบ้านเกิดและส่งเสริมให้ประชาชนมีในเรื่องของกฎหมายสิ่งแวดล้อมที่มีต่อชุมชน

3. ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ควรมีการประชาสัมพันธ์ และให้ความรู้แก่ประชาชน เกี่ยวกับพิษภัยของสารพิษที่มีผลกระทบต่อสุขภาพในการจุดปอพรายบริเวณที่ต้นทำกินในชุมชน และมีมาตรการที่เด็ดขาดต่อผู้กระทำความผิด

คณัญญา

4. ข้อเสนอแนะในการศึกษาคั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาสภาพปัญหาสิ่งแวดล้อมชายฝั่งทะเลอย่างมีส่วนร่วม กรณีศึกษา ชุมชนบ้านสระแก้ว ตำบลสระแก้ว อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราชเพื่อให้ตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้น

บุคลากร

เคล็น พันชนะ อยู่บ้านเลขที่ 22/2 หมู่ที่ 8 ตำบลท่าซื่น อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 19 สิงหาคม 2559)

ปรีชา ชำคม อยู่บ้านเลขที่ 42/3 หมู่ที่ 8 ตำบลท่าซื่น อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 19 สิงหาคม 2559)

สุธรรม ชำคม อยู่บ้านเลขที่ 37 หมู่ที่ 8 ตำบลท่าซื่น อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 19 สิงหาคม 2559)

นครศรีธรรมราช (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 19 สิงหาคม 2559)

บุญเนม ชำคม อยู่บ้านเลขที่ 32/2 หมู่ที่ 8 ตำบลท่าซื่น อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 19 สิงหาคม 2559)

เอกสารอ้างอิง

กองสารการเรือนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม.2560. การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.สืบค้นจาก (<http://www.maceducation.com/eknowledge/2343104100/02.htm>) (12 ธันวาคม 2560).

นิชานาค บุญเกาะทวด. 2552. ประวัติศาสตร์. นครศรีธรรมราช : โรงพิมพ์เมืองทราย พังง.

ดิศรุณี คุณารักษ์. 2554.ประวัติศาสตร์. นครศรีธรรมราช : โรงพิมพ์เมืองทราย พังง.

Andrew C. 2008. "Food, conflicting insecurities (and the rare wins offered by soilstewardship)". journal of soil and water conservation vol. 63, no. 5 P.149-151.